

Naikinimas

„Śrīmad Bhāgavatam“ 12 giesmės 4 skyrius kalba apie pasaulio pabaigą. Ten sakoma, kad yra keturių rūšių naikinimas:

1. nitya - ištisinis,
2. naimittika - proginis,
3. prākṣitika - elementinis ir
4. ātyantika - galutinis. („Śrīmad Bhāgavatam“ 12.4.38)

Naimittika – proginis naikinimas

Tūkstantis keturių amžių ciklą sudaro vieną Brahmos dieną, vadinamą kalpa. Per šį laikotarpį pasikeičia keturiolika Manu. Pasibaigus Brahmos dienai, nakties, trunkančios tiek pat kiek diena, metu vyksta naikinimas. Tuo metu visos trys planetinės sistemos pasmerktos sunaikinimui. Tai vadinamas naimittika arba pasitaikantis naikinimas, kurio metu Viešpats Nārāyaṇa gulasi ant Ananta Śeṣos guolio ir, kol Viešpats Brahmā miega, įtraukia į Save visą visatą. („Śrīmad Bhāgavatam“ 12.4.2-4)

Prākṣitika – elementinis naikinimas

Kuomet dvi Viešpaties Brahmos gyvenimo pusės baigiasi, sunaikinami septyni pagrindiniai kūrimo elementai. Sunaikinus materialius elementus, visatos kiaušinis, susidedantis iš susimaišiusių kūrinijos elementų, taip pat sunaikinamas. Artėjant sunaikinimui, žemėje šimtą metų nebus lietaus. Sausra sukels badmetį, o badaujantys žmonės tiesiog suvalgys vieni kitus. Žemės gyventojai pamažu išnyks, paklaidinti laiko įtakos. Saulės naikinantis pavidasas siaubingais spinduliais išgers visą vandenį vandenynuose, gyvų būtybių kūnuose ir pačioje žemėje. Tačiau mainais ši niokojanti saulė lietaus neduos.

Po to iš Viešpaties Saṅkarṣaṇos burnos pasipils didžiulė naikinimo ugnis. Stipraus vėjo nešama ši ugnis išdegins visą visatą, kaitindama nebegyvą kosminį kiautą. Iš visų pusių deginama (kaitrios saulės iš viršaus, o iš apačios Viešpaties Saṅkarṣaṇos ugnies) Visatos sfera spindės tarsi degantis karvės mėšlo kamuolys.

Po to pradės pūsti didelis ir siaubingas naikinimo vėjas, truksiantis ilgiau nei šimtą metų, o dulkėmis padengtas dangus pasidarys pilkas.

Po to susikaupę įvairiaspalviai debesys, siaubingai griaudėdami žaibais, šimtą metų pils lietaus srautus. Tuo metu visas visatos apvalkalas prisipildys vandens, sudarydamas vientisą kosminį vandenyną.

Kai visa visata patvins, vanduo atims iš žemės jos unikalią kvapo savybę, ir žemės elementas, netekęs savo išskirtinumo, išnyks. Tuomet ugnies elementas pagrobs skonį iš vandens elemento, kuris netekęs savo unikalios savybės – skonio - įsilies į ugnį. Oras atims pavidalą, būdingą ugniai, ir ugnis, netekusi pavidalo, susilies su oru. Eterio elementas atims oro savybę – lytėjimą, ir oras susilies su eteriu. Tuomet klaidingas ego neišmanymo guojoje atims garsą, eterio savybę, ir eteris įsilies į klaidingą ego. Klaidingas ego aistros guojoje pasiims jusles, o klaidingas ego dorybės guojoje, įsiurbs pusdievius. Tuomet visuminė mahat-tattva paims klaidingą ego su jo įvairiomis funkcijomis, o šią mahat-tattvą paims trys pamatinės gamtos guojos - dorybė, aistra ir neišmanymas. Šias guojas vėliau paims pirminė, laiko sužadinta, neišreikšta gamtos forma. Ši neišreikšta gamta nepavaldi laiko sukeliams šešių rūšių pokyčiams. Ji neturi pradžios ar pabaigos. Ji - neišreikšta, amžina ir nekintanti kūrimo priežastis.

Neišreikštame materialios gamtos būvyje, vadinamame pradhāna, nėra žodžių reikšmių, nėra proto ar subtilių elementų, pradedant mahat, pasireiškimo. Taip pat čia nėra dorybės, aistros ir neišmanymo guojų. Čia nėra gyvybės oro ar intelekto, jutimų ar pusdievių. Čia nėra tvarkingo planetinių sistemų išsidėstymo, o taip pat nėra įvairių sąmonės pakopų: būdravimo, miego ir gilaus miego. Čia nėra eterio, vandens, žemės, oro, ugnies ar saulės. Situacija čia panaši į visišką miegą ar tuštumą. Iš tiesų tai neįmanoma aprašyti. Dvasiniai autoritetai aiškina, kad pradhāna yra pirminė substancija, todėl ji yra tikroji materialios kūrinijos priežastis.

Šis naikinimas vadinamas prākṛiti, o jo metu energijos, priklausančios Aukščiausiam Asmeniui ir Jo neišreikštai materialiai gamtai, išardomos laiko jėgos ir, netekusios savo galių, visiškai susilieja į vieną. („Śrīmad Bhāgavatam“ 12.4.5-23)

Jīva Gosvāmis taip apibendrina šį naikinimą („Tattva sandarbha“, 57 skyrius):

„Naikinimo metu, kuris vyksta po palaikymo laikotarpio, Viešpats eina miegoti, o jīvos seka Jam iš paskos, kartu su visomis energijomis ir elementais. „Hari miegas“ reiškia, kad Jis užmerkia akis materialiai kūrinijai, o „jīvos miegas“ reiškia, jog ji patenka į neveikimo ar sunaikinimo

būseną.“

„Kai ateina laikas sunaikinti pasaulį, Viešpats nusuka savo akis nuo šios kūrinijos. Tai vadinama Jo miegu ar kosminiu poilsiu. Tuomet visi materialūs elementai atvirkštine tvarka, nei buvo apreikšti, tampa neapreikštais ir materialiai gamta egzistuoja guūų pusiausvyroje. Tuo metu jėvos praranda savo grubius kūnus, tačiau lieka sąlygotos savo subtilių kūnų, sudarytų iš karminių įspūdžių. Šis neveiksmingas jėvų būvis yra vadinamas miegu, kuris seka paskui Viešpaties miegą, o ši egzistencijos pakopa vadinama nirodha. Kai ateina naujas kūrimo ciklas, jėvos vėl gauna tinkamus kūnus, atitinkančius jų karmos fragmentus iš ankstesnio ciklo.“

ātyantika – galutinis sunaikinimas

Absoliuti Tiesa viena pati apreiškia intelekto, juslių ir juslių objektų pavidalus, ir yra jų galutinis pagrindas. Visa, kas turi pradžia ir pabaigą, yra nereikšminga, nes visa tai - objektai, patiriami ribotomis juslėmis ir nesiskiriantys nuo savo priežasties.

Šviestuvai, akis, matanti šviestuvo šviesos dėka, ir regimi pavidalai, kuriuos mato akis, iš esmės nesiskiria nuo ugnies elemento. Lygiai taip pat intelektas, juslės ir jutiminė patirtis negali egzistuoti atskirai nuo aukščiausios realybės, nors Absoliuti Tiesa visiškai skiriasi nuo jų.

Kaip debesys danguje atsiranda ir vėl išnyksta susijungus ir vėl išsisklaidžius juos sudarančioms medžiagoms, taip ir ši materialiai visata yra sukuriama ir sunaikinama Absoliučioje Tiesoje, susijungiant ir išsiskiriant jos elementinėms, sudėtinėms dalims.

„Vedānta sūtroje“ yra teigiama, kad medžiaginė priežastis, įeinanti į visus šios visatos apreikštus produktus, gali būti suvokta kaip atskira realybė, lygiai taip pat, kaip siūlai, sudarantys audinį, gali būti suvokti atskirai nuo jų produkto.

Nors debesis yra saulės produktas, kuris taip pat yra regimas dėka saulės, vis dėlto sukuria tamsą stebinčiai akiai, kuri yra dar viena dalinė saulės ekspansija. Panašiai, materialus klaidingas ego, vienas iš Absoliučios Tiesos produktų, kurį Absoliuti Tiesa padarė regimu, trukdo individualiai sielai, kitai daliai Absoliučios Tiesos ekspansijai, suvokti Absoliučią Tiesą.

Kai debesis, kurį pradžioje sukūrė saulė, suyra, akis gali matyti tikrą saulės pavidalą. Panašiai dvasinė siela sunaikina materialų netikro ego apvalkalą, gilindamasi į transcendentinį mokslą, ir atstato savo pradinę dvasinę sąmonę.

Kuomet iliuzinis, sielą surišantis, klaidingas ego yra nukertamas skvarbaus pažinimo kardų, ir kuomet siela išugdo savo suvokimą apie Viešpatį Acyutą, Aukščiausią Sielą, tai vadinama ātyantika, arba galutiniu materialios egzistencijos sunaikinimu. („Śrīmad Bhāgavatam“ 12.4.23-34)

nitya – nuolatinis naikinimas

Ekspertai, išmanantys materialios gamtos veikimą, teigia, kad kūrimo ir naikinimo procesai vyksta nuolat. Juos patiria visos sukurtos būtybės, pradedant Brahmā.

Visos materialios būtybės patiria transformacijas ir nuolat bei sparčiai nyksta galingo laiko tėkmėje. Įvairios egzistavimo stadijos, kurias demonstruoja visi materialūs daiktai, yra nesibaigiančio pastarųjų kūrimo ir naikinimo priežastys.

Bepradis ir begalinis laikas yra impersonalus Aukščiausio Viešpaties pasireiškimas. Jo sukurtos materialių daiktų egzistavimo stadijos nėra matomos tiesiogiai, kaip mažičiai momentiniai planetų padėties pasikeitimai danguje yra nepastebimi akiai. (Śrīmad Bhāgavatam“ 12.4.35-37)